

การนำเสนอผลงาน Best practice Service Plan
การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนากระบวนการสุขภาพ (Service Plan Sharing)
ครั้งที่ ๕/๒๕๖๑

ส่วนที่ ๑

ชื่อผลงาน Best practice Service Plan (สาขา แม่และเด็ก)

เรื่อง การพัฒนาระบบงานวางแผนครอบครัว เพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำในมารดาวัยรุ่น โรงพยาบาล
วังสะพุง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดเลย

การนำเสนอ ประเภท ผลงานวิชาการ

ชื่อผู้ส่งผลงาน

นางอรพรรณ แสนใจภูมิ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ

กลุ่มงานเวชศาสตร์ครอบครัวและบริการด้านปฐมภูมิ โรงพยาบาลวังสะพุง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดเลย
เขตสุขภาพที่ ๘

โทรศัพท์ ๐๔๒-๘๔๑๑๐๒ มือถือ ๐๘๖-๘๕๗๓๖๗๒ โทรสาร ๐๔๒-๘๔๑๑๑๙

Email Khem_kham@windowslive.com

ปีที่ดำเนินการ ปีงบประมาณ ๒๕๕๙ (ต.ค. ๕๘- มี.ค.๕๙)

ส่วนที่ ๒

บทคัดย่อ

๑.ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาระบบงานวางแผนครอบครัว มีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีการวางแผนครอบครัวเพิ่มขึ้นเพื่อลด
การตั้งครรภ์ซ้ำในมารดาวัยรุ่น ศึกษาข้อมูลและปัญหาการวางแผนครอบครัว วิเคราะห์ระบบงาน /เรียนรู้กับ
กลุ่มมารดาวัยรุ่นหลังคลอดและคู่สามีในทัศนคติเรื่องการวางแผนครอบครัว และหาแนวทางในการลดการ
ตั้งครรภ์ซ้ำแก่มารดาวัยรุ่นหลังคลอด

ผลการศึกษาพบว่า ได้แนวทางในการวางแผนครอบครัว(STM) แก่มารดาวัยรุ่นหลังคลอดและคู่สามี
โดยการให้คำแนะนำแบบคู่ ตั้งแต่เริ่มมาฝากครรภ์ เน้นเรื่องการวางแผนครอบครัว เพื่อไม่ให้ตั้งครรภ์ซ้ำ เว้น
ระยะการตั้งครรภ์ ๒-๓ ปี และมีการวางแผนครอบครัวเกินร้อยละ๕๐

คำสำคัญ -การพัฒนาระบบการวางแผนครอบครัว

-การป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำในมารดาวัยรุ่น

ปัจจุบันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นอายุระหว่าง๑๓-๑๙ปี มีแนวโน้มสูงขึ้น เนื่องจากไม่มีความรู้เรื่อง
เพศศึกษาและการป้องกันการตั้งครรภ์ สำหรับโรงพยาบาลวังสะพุงซึ่งเป็นโรงพยาบาลขนาด ๙๐ เตียง มี
มารดาคลอดบุตรอายุน้อยกว่า๒๐ปี ร้อยละ๒๕.๖,๒๘.๖ และ๒๑.๖๙(ปี๒๕๕๖,๒๕๕๗ และปี๒๕๕๘) และมี
อัตราการตั้งครรภ์ซ้ำร้อยละ ๑๕.๖,๑๙.๖และ๒๑.๗๔(ปี๒๕๕๖,๒๕๕๗ และปี๒๕๕๘) ซึ่งในปี ๒๕๕๘ส่วนใหญ่
ประมาณร้อยละ ๗๘.๒๖ เป็นการคลอดบุตรคนแรก ร้อยละ ๑๘.๘๔ เป็นการคลอดบุตรครั้งที่สอง และร้อย
ละ๒.๙๐ เป็นการคลอดบุตรครั้งที่สาม ซึ่งจะเห็นได้ว่าการตั้งครรภ์ซ้ำมีเพิ่มมากขึ้น เพื่อป้องกันการท้องซ้ำ
ของมารดาวัยรุ่นที่คลอดที่โรงพยาบาลวังสะพุง ทางโรงพยาบาลมีนโยบายการดูแลมารดาวัยรุ่นเพื่อป้องกัน
การตั้งครรภ์ซ้ำ โดยยึดหลักการคุมกำเนิดได้นาน และไม่มีผลกระทบต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ซึ่งได้มีการ
พัฒนาระบบงานวางแผนครอบครัว เพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำในมารดาวัยรุ่น

๒.วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อพัฒนาระบบงานวางแผนครอบครัวให้แก่มารดาวัยรุ่นหลังคลอด เพื่อลดโอกาสการเกิดการตั้งครรภ์ซ้ำ

Treatment Goal	Objective	Key Outcome Indicator	Target
-มีการวางแผนครอบครัวเพิ่มขึ้นในมารดาวัยรุ่น	-วางแผนครอบครัวให้แก่มารดาวัยรุ่น STM (Stop teen mom)	-อัตราการวางแผนครอบครัวเพิ่มขึ้น	-มีการวางแผนครอบครัวในมารดาวัยรุ่น ร้อยละ ๕๐

๓.วิธีการศึกษา

- ๑.ศึกษาข้อมูลและปัญหาการวางแผนครอบครัวในมารดาวัยรุ่น
- ๒.วิเคราะห์ระบบงานวางแผนครอบครัวในโรงพยาบาล
- ๓.เรียนรู้กับกลุ่มมารดาวัยรุ่นหลังคลอดและคู่สามีในทัศนคติเรื่องการวางแผนครอบครัว
- ๔.พัฒนาระบบงานวางแผนครอบครัว เพื่อลดโอกาสการเกิดการตั้งครรภ์ซ้ำ

๔.ผลการศึกษา

-การเรียนรู้กับกลุ่มมารดาวัยรุ่นหลังคลอดและคู่สามี พบว่า มารดาวัยรุ่นหลังคลอดและคู่สามียังไม่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว และขาดความรู้เรื่องการคุมกำเนิดชนิดต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น การฉีดยาคุม การกินยาคุม การใช้ถุงยางอนามัย เป็นต้น

-ได้แนวทางในการวางแผนครอบครัวแก่มารดาวัยรุ่นหลังคลอดและคู่สามี โดยการให้คำแนะนำแบบคู่ ตั้งแต่เริ่มมาฝากครรภ์ เน้นเรื่องการวางแผนครอบครัว เพื่อไม่ให้ตั้งครรภ์ซ้ำ เว้นระยะการตั้งครรภ์ ๒-๓ ปี

-ได้แนวทาง Stop Teen Mom (STM) โดยให้แผนกหลังคลอดให้ความรู้เรื่องการวางแผนครอบครัว และให้มารดาวัยรุ่นหลังคลอดเลือกการวางแผนครอบครัว ที่ไม่กระทบต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เช่น การฉีดยาคุม การกินยาคุม และการให้คู่สามีสวมถุงยางอนามัย

-เน้นย้ำเรื่องการตรวจหลังคลอดและการมาฉีดยาคุม รับยาคุมตามนัดให้แก่มารดาวัยรุ่นหลังคลอดทุกราย

-ใช้แนวทาง Stop Teen Mom (STM) ในตึกหลังคลอดตั้งแต่เดือน เมษายน ๒๕๕๘ ถึงกันยายน ๒๕๕๘ มีคลอด ๑๕๗ รายเป็นมารดาวัยรุ่นหลังคลอด ๓๓ ราย จากการใช้แนวทาง STM มีการวางแผนครอบครัว จำนวน ๓๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๖๐ ในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ (ตุลาคม ๒๕๕๘-มีนาคม ๒๕๕๙) คลอด ๑๒๓ ราย เป็นมารดาวัยรุ่น ๒๓ ราย มีการวางแผนครอบครัว คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๙๑ ซึ่งพบว่ามีแนวโน้มการวางแผนครอบครัวเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำได้เพิ่มขึ้น

๕.อภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่าการพัฒนากระบวนการวางแผนครอบครัวให้แก่มารดาวัยรุ่นหลังคลอด เพื่อลดโอกาสการเกิดการตั้งครรภ์ซ้ำในโรงพยาบาลวังสะพุง มีการวางแผนครอบครัวเพิ่มขึ้นในมารดาวัยรุ่นซึ่งจะเห็นได้จากหลังจากที่เริ่มทำงาน STM มีการวางแผนครอบครัวได้เกินร้อยละ ๕๐ ของการคลอดทั้งหมด และพบว่ามีแนวโน้มการวางแผนครอบครัวเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำได้เพิ่มขึ้น

๖.ข้อเสนอแนะ

- ควรมีการเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่อง และให้เครือข่ายเก็บข้อมูล เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลและปัญหา
- พัฒนาระบบการนัดหมายมารดาวัยรุ่นหลังคลอดให้เข้ามาใช้บริการ การวางแผนครอบครัวหลังคลอด ๔๕ วัน
- มีระบบการติดตามมารดาวัยรุ่นหลังคลอดในเรื่องการวางแผนครอบครัวร่วมกับเครือข่าย

เอกสารอ้างอิง

-การตั้งครุฑในวัยรุ่น : ความท้าทาย โดยกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข